

ETIKAI KÓDEX

A szalézi intézmények számára

Tartalom

PREAMBULUM.....	3
ELSŐ RÉSZ: BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK	5
I. A Kódex célja	5
II. A Kódex hatálya	5
III. A Kódex és egyéb normák kapcsolata	5
IV. Értelmező rendelkezések	5
MÁSODIK RÉSZ: ETIKAI ELVÁRÁSOK	7
1. fejezet: Etikai normák	7
I. Az etikai normák és szabályok megkülönböztetése	7
II. Az általános etikai normákon túli elvárások a szalézi nevelési intézményben	7
III. A katolikus nevelési intézmény munkatársának magatartására vonatkozó etikai normák	8
IV. A pedagógus legfontosabb jellemzői	13
2. fejezet: Etikai vagy fegyelmi elvárások, kötelezettségek és vétségek	15
I. A pedagógus alapvető feladatai; megvalósításuk, illetve mulasztásuk értelmezése	15
II. A pedagógus-hivatás méltóságából eredő elvárások	17
III. Személyiségi jogok, becsület, jó hírnév védelme	18
IV. A bántalmazás és a testi fenyegetés kérdése	20
V. A szexuális visszaélés kérdése	20
VI. A nevelési- oktatási intézmény további dolgozóira vonatkozó egyedi szabályok	22
VII. A nem munkaszerződés alapján tevékenységet végzőkre vonatkozó egyedi szabály	22
HARMADIK RÉSZ: ELJÁRÁSRENDEK	23
Bevezetés	23
1. fejezet Az etikai helyzetkezelés szabályai	24
I. Az etikai helyzetkezelés célja	24
II. Az etikai helyzetkezelés megindítása	24
III. Az etikai tanácsadó testület	25
IV. Az etikai helyzetkezelés lefolytatása	25
VI. Vezetőkre vonatkozó speciális rendelkezések etikai helyzetkezelésben	27
NEGYEDIK RÉSZ: ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	28

PREAMBULUM

Amikor Jézus eljött a világba üdvösségünkre, magához vonzott mindenkit: a gyermekeket, az ifjúságot, a felnőtteket. Az evangéliumok bemutatják a gyermekek iránti szeretetét: "Akkor gyermekeket vittek hozzá, hogy tegye rájuk a kezét, és imádkozzék fölöttük. A tanítványok elutasították őket, Jézus azonban így szólt: Hagyjátok csak a gyermekeket, ne akadályozzátok őket, hadd jöjjenek hozzám, hisz ilyeneké a mennyek országa." (Mt 19,13-15)

Jézust az Atya küldte, hogy üdvözítse a világot. Ezért a keresztény nevelés és nevelő példaképe, alapja maga Krisztus. Minden tanító, nevelő magatartását, gondolatvilágát, mentalitását Jézus evangéliumi szellemiségének kell áthatnia. Így lehet csak értékessé a krisztusi nevelés, tanítás.

Jézus feladatot bízott apostolaira: "Menjetek, tegyétek tanítványommá mind népeket! ...és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek." (Mt 28,19-20)

Kiszélesíti a "tanítók" körét, amikor a hetvenkét tanítványnak is hasonló feladatot ad. Lelkükre köti a jézusi pedagógia alapszabályát: "...tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű..." (Mt 11,29)

Az apostoloknak szóló parancsban maga az Egyház kapta meg feladatát és küldetését. Ezért törekszik minden korban ennek a krisztusi küldetésnek megfelelni.

Ennek a krisztusi küldetésnek igyekezett megfelelni az ifjú Bosco János is, aki a Mester hívásának engedelmeskedve maga köré gyűjtötte Torino legszegényebb, legelhagyatottabb gyermekeit és fiataljait. Az általa létrehozott intézmény, az Oratórium olyan találkozási hely lett, ahol a fiatalok nemcsak egymással és nevelőikkel, hanem Jézussal és az ő Egyházának tanításával is megismerkedhettek.

Hiszen a katolikus intézmény a Jézussal való találkozásban, az Egyház hivatalos tanításának elfogadásával és megvalósításával lesz a hit és a műveltség találkozásának helye.

A katolikus intézménynek kötelessége vállalni növendékei személyiségének keresztény szellemű formálását. Kötelessége olyan légkört kialakítani, ami elősegíti a hitben való elmélyedést, ami lehetővé teszi az ott tanuló gyerekek, fiatalok számára a Jézussal való legszemélyesebb találkozást. A katolikus intézmény nevelőinek törekedniük kell arra, hogy tanítványaik mind jobban és érettebben éljék meg személyes hitüket, kialakítva magukban a keresztény értékrendet és elkötelezettséget. Ebben tanáraik, nevelőik és hitoktatóik élő hite és istenszeretete, életük példája lesz leginkább a segítségükre.

A szalézi iskola általános célja, hogy a tanulók képesek legyenek felelősségteljesen gondolkodni, legyenek szabadok, tisztelettel legyenek mások iránt, legyenek elkötelezettek és keményen dolgozzanak, tanuljanak. A szalézi iskola célja, hogy az iskola a maga sajátos eszközeivel és lehetőségeivel hozzájáruljon a kultúra, a gazdaság és a társadalom keresztény értékek szerinti átfelműléséhez. A szalézi iskola így egyszerre nevel és evangelizál.

"Don Bosco iskolája" úgy nevel és evangelizál, hogy az oktatás magas színvonaláról sem feledkezik el. A tudás közvetítését a kultúra megértése és kritikai újrafeldolgozása révén.

A szalézi iskolában dolgozó nevelők gondolkodás- és cselekvésmódját a don boscói spiritualitás kell, hogy meghatározza.

Az iskolában tevékenykedő szerzetesközösség az a "mag", amely garanciája annak, hogy Don Bosco karizmája érvényesül a munkában.

A nem szalézi tanárok és segítők azon munkálkodnak, hogy magukévá tegyék Don Bosco nevelési módszerét. Ha a nevelők készek a Megelőző Módszer alkalmazására és készek részt venni a fiatalok életében, az megteremti azt a családi légkört, ami a szalézi életnek és tevékenységnek a sajátossága.

Az iskola szalézi sajátosságát az "oratóriumi stílus" kifejezéssel közelíthetjük meg. Ennek legfontosabb eleme a "közösségi környezet" kialakítása, melynek jellemzői többek között a bizalomra építő kapcsolat, a családiasság-otthonosság légköre, az integratív és támogatást nyújtó nevelés, valamint a diákcsoportok segítése és bevonása az iskola életébe.

A szalézi iskola segíti a fiatalokat, hogy kialakíthassák saját élettervüket, segíti őket hivatásuk felismerésében. Az értelmi-szakmai képzés mellett az érzelmi érettségre és szociális érzékenységre igyekszik vezetni a tanulókat.

A "szalézi iskola" egyes elemei sok más iskolarendszerben is fellelhetőek természetesen, de ezek összessége mégis egy sajátos és jól elkülöníthető jelleget biztosít.

A szalézi intézmény tehát pedagógiai elveit a Szentírásból meríti, hiszen Szent Pál szavai szerint "minden írás, amit Isten sugalmazott, jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre, az igaz életre való nevelésre, hogy az Isten embere tökéletes legyen és minden jóra hajoljon." (2 Tim. 3,16-17.)

Bosco Szent János szavaival szólva a szalézi nevelés célja az, hogy a neveltből „jó keresztény és becsületes állampolgár” váljon.

ELSŐ RÉSZ: BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

I. A Kódex célja

1. §.

Jelen etikai kódex és eljárásrend célja, hogy irányelvként szolgáljon és mintát nyújtson a Szalézi Intézmény Fenntartó által fenntartott köznevelési intézmények számára ahhoz, hogy biztosítsák működésük etikai helyénvalóságát.

Az etikai kódex nem illemszabályok és előírások gyűjteménye, ezért nem szabályozza részletesen a nevelők felelős cselekvését. Azokat az íratlan, de közmegegyezéssel bíró etikai normákat sorolja fel, amelyek mindenkor időszerűek.

Az etikai kódex lényegét tekintve nem szankcionáló jellegű, de föltétlenül irány- és útmutató a katolikus intézmények pedagógusai és dolgozói számára. Kívánatos, hogy az intézmények e dokumentum szelleméhez igazodva alkossák meg belső szabályzataikat – a fenntartó lelkiségének, karizmájának sajátos vonásaira való tekintettel, a helyi sajátosságok figyelembevételével. Indokolt az is, hogy a pedagógusoktól elvárt magatartásról az intézményben tanulók, valamint az ő szülei számára a **vonatkozó** dokumentumot az elfogadása után az intézmény megismerhetővé tegye.

II. A Kódex hatálya

2. §.

Jelen dokumentum a Szalézi Intézmény Fenntartó által Magyarországon fenntartott köznevelési intézményekre vonatkozik.

Személyi hatálya: Az intézményi etikai kódex és eljárásrend az intézményben akár alkalmazottként, akár más szerződési formában szolgálatot teljesítő minden pedagógusra, oktatást-nevelést segítő munkatársra és technikai dolgozóra kiterjed. A nem munkaszerződés alapján munkavégzést teljesítők vagy egyházi szolgálati jogviszonyban dolgozó munkatársak szempontjából jelen dokumentum etikai előírásai és az etikai helyzetkezelés szabályai érvényesek. A Kódex közvetett hatást gyakorol az intézményben nevelt és oktatott személyekre, valamint azok gondviselőire, és az intézményben működő más szervezetek munkatársaira is.

Tárgyi hatálya: Az intézményi etikai kódex és eljárásrend a hatálya alatt álló személyek cselekedeteinek és magatartásának erkölcsi megítélésére és kezelésére szolgál.

A kódex hatálybalépésének kérdését a záró rendelkezések tartalmazzák.

III. A Kódex és egyéb normák kapcsolata

3. §.

Az etikai kódex Magyarország hatályos jogszabályainak, valamint Magyar Katolikus Egyháznak a nevelés-oktatásra vonatkozó előírásainak teljes körű érvényessége mellett nyújt további szabályozást és iránymutatást. Figyelembe veszi a Nemzeti Pedagógus Kar által 2015-ben megalkotott Pedagógus Etikai Kódexet.

IV. Értelmező rendelkezések

4. §.

A jelen etikai kódex és eljárásrend vonatkozásában

alkalmazotti közösség: Mindazon személyek, akik az adott köznevelési intézményben dolgoznak – a foglalkoztatásuk, szolgálatuk jogi formájától függetlenül.

etikai tanácsadó testület: Az intézményi etikai kódex és eljárásrend szabályai szerint választott vagy az abban foglaltak szerint kijelölt pedagógusok által alkotott testület, amely etikai vétség gyanújának felmerülése esetén eljár.

etikai helyzetkezelés: Az intézményi etikai kódexben és eljárásrendben rögzített folyamat valamely a személyi hatálya alatt álló munkatárs etikailag kétséges viselkedésének vagy cselekedetének

megítélése annak érdekében, hogy egyfelől az érintett munkatárs viselkedését a közösség helyes irányba terelje, s ezáltal vele szemben a fegyelmi eljárás elkerülhető legyen, másfelől, hogy az intézményi közösségében az erkölcsi rend helyreálljon.

etikai vétség: Olyan cselekedet vagy magatartás, amely a közösség etikai normáját sérti, s ezért megbotránkozást kelt.

MÁSODIK RÉSZ: ETIKAI ELVÁRÁSOK

1. fejezet: Etikai normák

I. Az etikai normák és szabályok megkülönböztetése

5. §

(1) Az etikai normák alatt egy adott közösség értékrendjére épülő magatartási elvárásokat értjük. E dokumentum vonatkozásában ez a magyar nemzeti közösség, azon belül a katolikus szerzetesi-, illetve mindezekben belül a szalézi nevelési-oktatási intézmények értékrendjét jelenti. Magában foglalja az emberi jogok elismerését, a méltósághoz, a véleményszabadsághoz, az egyenlőséghez való jogot; nemzeti kultúránk: ünnepeink, szimbólumaink, hőseink tiszteletét.

(2) Ezek a normák egy közösség legalapvetőbb vonatkozási, igazodási pontjai, s a család mellett az iskola mindenkori feladata, hogy ezen értékek az egyes ember magatartásában, gondolkodásában állandósuljanak, optimális esetben értékük sok nemzedéken keresztül változatlan megmaradjon. Az iskola alapvető definíciója, hogy akár oktat, nevel vagy tudást mér, a nemzet közössége által megállapodott és jóváhagyott etikai normák alapértékeit közvetíti. Ezek a jóváhagyott, mindennekfelett álló értékek nem devalválhatóak, nem cserélhetőek le, nem lehet neveltségessé vagy bizonytalaná tenni ezeket. Hosszú távú veszélyt jelent a nemzet egészére nézve, ha az alapvető etikai vonatkozási pontok érvényessége egy-egy szubkulturális közösség keretein belülre korlátozódik le. Valljuk, hogy katolikus hitvallásunk és egyházunk tanításai nem függetlenül létezőek ezen etikai normáktól, hanem ezek alapjai – keresztény kultúránkból adódóan.

(3) Az etikai norma nem illemszabály és nem a különböző kulturális érdekeknek való megfelelés. Az alapvető etikai norma az erkölcsileg helyes cselekedeteket és megnyilvánulásokat megalapozó, lehetővé tevő általános magatartásmintaként jelennek meg, a szakmai normák ebből következnek. Az emberi cselekedetekben, megnyilvánulásokban realizálódva az etikai normának megléte felismerhető, s ezek *erényként* a nevelés/személyiségfejlesztés elrendő céljaként megfogalmazhatók.

(4) A pedagógusra, illetve a nevelési intézmény munkatársára egyrészt általános etikai normák, másrészt a hivatásból eredő más sajátos etikai szabályok vonatkoznak. Az általános etikai normák éppen olyan mértékben érvényesek őrá, amilyen mértékben bármely más személyre, viszont azok megtartásáért nagyobb felelősséggel bír, mivel a nevelés során személyisége példaként, magatartása mintául szolgál az általa neveltek számára. Tudatában kell lennie tehát annak, hogy magatartásával képviseli és átörökíti az általános emberi, illetve a keresztény etikai normákat.

(5) Az általános etikai normák mellett a pedagógus – sajátos helyzeténél fogva – további etikai szabályok hatálya alatt is áll. Helyzetének ugyanis különös jellemzője az, hogy a rábízott személyek cselekvő- és belátási képessége általában korlátozott, és tőle függő viszonyban, hozzá képest alárendelt helyzetben állnak.

(6) Miközben maguk az alapvető etikai normák nem megkérdőjelezhetők, az ezen normák alapján létrehozott szabályok alkalmazása lehet rugalmas, a különböző helyzetekhez alkalmazva. A szabályoknak rugalmas és az adott helyzetekhez való alkalmazása állandó (ön)reflexióra kell, hogy kényszerítsen, amely önreflexió hozzásegít ahhoz, hogy maga az alapvető etikai norma állandó és megkérdőjelezhetetlen maradjon.

II. Az általános etikai normákon túli elvárások a szalézi nevelési intézményben

6. §

Az általános etikai normákon túl a szalézi nevelési intézmény munkatársára a továbbiak is érvényesek:

- Kívánatos, hogy a nevelők hitükben elkötelezett, aktív tagjai legyenek egyháznak, a különböző felekezeti nevelők között pedig kölcsönös megbecsülés legyen. Ez azt jelenti, hogy a más vallású, felekezeti, világnézeti munkatársak is tisztelik, elfogadják és megbecsülik a Katolikus Egyház tanításait és gyakorlatát.

- A katolikus hitet nem gyakorló nevelőtől az iskola elvárja, hogy az egyház tanításaira nyitott legyen, az iskola keresztény értékrendjét, szokásait és gyakorlatait magáévá tegye, és azokkal ellentétes nézeteket ne terjesszen, valamint hogy tiszteletben tartsa az intézmény liturgikus szokásait, hagyományait. Az iskolavezetés és a nevelőtestület tagjai munkatársi és keresztény közösséget alkotnak, a nem pedagógusi munkakörben alkalmazott dolgozókat is munkatársaknak tekintik a közös nevelői és oktatói célok megvalósításában.
- A katolikus pedagógus azon munkálkodik, hogy tanítványát szabad emberré tegye, vagyis olyanná, aki képes Isten beszélgetőtársává, az isteni Ige hallgatójává válni, és aki képes arra, hogy a szeretetet szeretettel viszonzozza.
- Úgy közvetíti a műveltséget, hogy az képessé tegye tanítványát a közösségteremtésre, az emberek, az események, a dolgok megértésére, a jó megtételére.
- A katolikus pedagógus vállalja a tanúságtétel kockázatát.
- A katolikus nevelési intézmények az elmúlt századokban vitathatatlanul hozzájárultak a nemzet szellemi felemelkedéséhez. A magyar katolikus nevelési intézmény munkatársának küldetésének kell tekintenie a nemzet közösségének egészére vonatkozó etikai normák elfogadtatását és betartatását, kovásza kell, hogy legyen a nemzeti minimum megteremtésének.
- A pedagógusnak nyilvánvalóvá kell tennie azt, hogy katolikus hitvallásunk és egyházunk tanításai hazánk keresztény kultúránkból adódóan a nemzeti közösség etikai normáinak alapjai.

III. A katolikus nevelési intézmény munkatársának magatartására vonatkozó etikai normák

7.§

(1) A pedagógusi hivatás etikai normái képezik az etikus pedagógus szakmai gyakorlat alapját. A pedagógus hivatás a teljes személyiséget áthatja és befolyásolja, ezért a pedagógus etikai normái az iskola térbeli és időbeli keretein túl is érvényesek, az iskola keretein belül pedig ezek a normák képezik az etikus pedagógus szakmai gyakorlatának alapját.

A pedagógus etikai normái következnek az alapvető etikai normákból, és tükrözik a hatékony oktatás és vezetés komplexitását és sokdimenziós természetét. Az etikai normákon alapuló oktatás egyik kulcsfontosságú jellemzője a pedagógusok őszinte elkötelezettsége a napi pedagógusi gyakorlattal kapcsolatos folyamatos önreflexió iránt. Ez az etikai pozíció a következő alapvető etikai normákra támaszkodik:

- Az emberi méltóság tisztelete,
- Igazságosság és méltányosság,
- Tudatos felelősségvállalás,
- Együttműködés,
- Lojalitás,
- Szakmai önreflexió.

(2) Az emberi méltóság tisztelete

Hítünk szerint minden egyes ember Isten képmása, ez emberi méltóságának megingathatatlan alapja. A keresztény pedagógus minden körülötte lévő emberben, legyen az gyerek, felnőtt, szülő vagy kolléga az istenarcúságot tiszteli. A katolikus intézményben dolgozó felnőtt soha, semmilyen körülmények között nem sértheti meg tanítványa testi-lelki méltóságát, és nem tűrheti el senkitől, hogy őt magát méltóságában megsértsék. Ebből következik, hogy a pedagógus tanítványaiban is tiszteli az emberi méltóságot, az érzelmi biztonságot és a testi-lelki-szellemi fejlődést. Tágabb értelemben véve mindennapi magatartásában is tükrözi a kulturális és spirituális értékek, a társadalmi igazságosság, a szabadság és a teremtett világ tiszteletét.

Az emberi méltóság védelme alatt a testi-lelki-szellemi méltóságot értjük. A szellemi méltóság jelen esetben azt jelenti, hogy a pedagógus elsődleges feladata, hogy tanítványát alapvetően értelmesnek,

tanulásra késznek és készségesnek tekintse, értelmét bármely életkorában és fejlődési szakaszában eddze és táplálja.

Az európai normák szerint a másik ember tisztelete azt jelenti, hogy mindenki köteles tiszteletben tartani a másik ember vagy egy másik csoport gyökereit, nyelvét, kultúráját, vallását. Ebből következően az ember döntéseinek és szabadságának határai addig tartanak, amíg azzal nem korlátozza a másik ember szabadságát. A keresztény kulturális gyökerekkel rendelkező ország polgára ennek fényében elfogadja a közösség szabályait, és érvényesíti saját jogait is.

Hisszük és büszkék vagyunk rá, hogy kultúránkban a másik ember mindenek felett álló tisztelete kulturális értelemben is az Evangélium tanításának lenyomata.

Valljuk ezt különösképpen ma, amikor a keresztények, s különösképpen a vallásukat gyakorló emberek számbeli többsége megrendült hazánkban épp úgy, mint a nyugati kultúrájú, kereszténynek mondott országok többségében.

A diák testi méltóságának tisztelete jelenti különösképpen azt, hogy testi adottságait, alkatát, fizikai erejét illető megjegyzésekkel a diákot megalázni semmilyen körülmények között nem megengedhető. Jelenti ugyanakkor azt is, hogy az intézményeinkben fizikai büntetéseket nem alkalmazhatnak a pedagógusok.

Tudatában vagyunk annak, hogy a történelem folyamán hogyan torzult el, és hogyan torzulhat ma is az Evangélium eredeti tanítása. Tudatában vagyunk annak, hogy korunk divatos narratívái, a tevékeny szeretet nélküli tolerancia ugyanúgy torz viselkedésmintákat, állításokat szülnek, mint keresztény közösségünk erre adott esendő válaszai, pl. a bezárkózás, az elitizmus, az önhittség.

Valljuk, hogy korunkban katolikus iskolában tanítani egyet jelent annak felismerésével és lankadatlan felismertetésével, hogy a tisztelet, felelősség, tudatosság, integritás, együttműködés, igazságosság és méltányosság etikai normáinak betartása és betartatása nem más, mint az Evangélium értékeinek hiteles közvetítése.

A pedagógus példát mutat a másik iránti tiszteletre azáltal, hogy tanítványait, kollégáit és a tanulók szüleit soha nem sérti meg, vagy teszi nevetségessé, és a tisztelet hiányát semmilyen formában nem fogadja el másoktól sem.

(3) Igazságosság és méltányosság

A nevelési intézmény munkatársától elvárt, hogy feladatait a jog és az erkölcs szerint is igazságosan és méltányosan végezze, azaz a jogszabályok adta keretek között mindent megtegyen annak érdekében, hogy megfeleljen egyrészt a jogszabályok céljainak, másrészt, hogy tette erkölcsileg is helyes legyen.

Amikor a felnőtt ember igazat mond, vagy igaz módon cselekszik, akkor reflektál arra az isteni kinyilatkoztatásra, amelyet az egyház hittel fogad el, mint egyetemes üdvözítő igazságot. Igazmondása azt is jelenti, hogy bátran vállalja az evangéliumi értékeket azokban a helyzetekben is, amikor hitvallása ellentmond a divatos vagy a közéletben erőszakosan terjesztett elveknek.

Az igazságosság legmagasabb foka a méltányosság, ami azt jelenti, hogy a jogilag definiált igazságon is túllépve ragaszkodnunk kell az emberi méltósághoz fűződő jogok érvényességéhez. „*A méltányosság írott törvény nélküli igazságosság*” – írja (Arisztotelész).

(4) Tudatos felelősségvállalás

A tudatos felelősségvállalás azt jelenti, hogy valaki úgy él, cselekszik és viselkedik, hogy tudatában van annak, hogy a következményekért számot kell adnia valamilyen ítélő, értékelő tekintély előtt, e felelősséget vállalja, és minden tőle telhetőt megtesz felelősségi területén a rábízottak javára.

A pedagógus legfőbb felelőssége a rábízott emberek mentális képességei, erkölcsi, személyiségbeli és fiziológiai fejlődése.

A pedagógus legfőbb nevelési eszköze a személyes példamutatás, ebből következően felelősséget visel azért, hogy az általa közvetített értékeket mind a szakmai munkában, mind pedig a mindennapi életben hitelesen képviselje.

A pedagógus felelősséggel tartozik azért, hogy mérlegelve a rábízottak érdekeit csak abban az esetben végezze munkáját az őt foglalkoztató intézményi közösségben, ha azt testi és lelki egészsége, szellemi állapota lehetővé teszi.

A katolikus intézmény pedagógusának különös felelőssége van a rábízott diákok világ- és egyházképének alakulásában.

A pedagógus felelőssége, hogy foglalkozásait a helyi tantervnek, pedagógiai programnak megfelelően, de a csoport vagy az egyes tanulók életkorának, képességeinek, teherbírásának, pszichés állapotának megfelelően tartsa meg. Ez azt is jelenti, hogy találja meg a csoport vagy az egyén optimális terhelhetőségét, és a túl kevés/könnyű tanulnivalóval ne hátráltassa tanítványai fejlődését.

Az alapvető etikai normák és a belőlük következő magatartásbeli és viselkedési szabályok, egyes helyzetek tudatosítása és a folyamatos reflexió segítheti a pedagógusokat abban, hogy felelősen, önmagukkal és szakmai tevékenységükkel harmóniában tudjanak cselekedni. A tudatossághoz tartozik a pedagógust körülvevő világ ismerete, ami jelenti a közélet ismeretét, valamint tájékozottságot globális és lokális szinten egyaránt. Egyre fontosabb tudatos magatartást tanúsítani az on-line virtuális térben, tudatosítani az új kommunikációs csatornák működését, különös tekintettel a közösségi médiumokra. A felelős pedagógus lehetőségei szerint folyamatos önképzéssel gyarapítja, fejleszti a hivatása gyakorlásához szükséges tudását, képességeit, készségeit, attitűdjeit.

A pedagógusnak munkája térbeli és időbeli keretein túl is tudatában kell lennie annak, hogy minden megnyilvánulásával kollégái közösségét is minősíti, így számára hivatásának etikai normái mindig és mindenütt irányadóak. A felelősség a szabadságnak egy fogalma, kötelezettségvállalás az etikus viselkedés iránt. Felelős magatartás, ha a pedagógus sem szavaival és tetteivel, sem metakommunikációjával nem csorbítja tanítványa, munkatársa, intézménye jó hírnevét, döntései előtt mérlegeli önmaga és környezete érdekeit, és csak abban az esetben végzi munkáját az őt foglalkoztató intézmény közösségében, ha testi és lelki egészsége ezt egyaránt lehetővé teszi.

Intézményeinkben a szerzetesi közösség tagjai, valamint a világi munkatársak is felelősek az alapító lelkiségéhez és karizmájához méltó úton vezetni a rábízottakat. Az oktatási intézmény minden dolgozója tegyen azért, hogy a szerzetesközösség iránti tisztelet a diákok, a szülők és a tágabb értelemben vett munkatársi kör részéről alapvető érték legyen. Mindenki felelős azért, hogy fellépésével, kritikájával ne ébresszen a szerzetesekkel szembeni negatív véleményeket.

A szalézi intézmény pedagógusai, alkalmazottai elfogadják és támogatják az intézmény katolikus és szalézi szellemiségét a következő módokon:

- Hívőre és nem hívőre egyaránt érvényes, hogy legyen tisztelettel a keresztény értékek iránt, és ne támadja azokat.
- Ezeket az értékeket az élete példáján keresztül hirdesse. Vannak olyan értékek, amelyekben mindannyian egyetértünk. A hit nem lehet soha követelmény, de az annak megfelelő cselekvés igen.
- A pedagógus a saját tantárgyának tanításában hirdesse a krisztusi értékeket.
- Fontos a példaadó, aktív részvétel az intézmény életében. A tanúságtétel a legjobb módja az evangéliumi értékek hirdetésének

A Szalézi iskolában a nevelés és az evangelizáció nem csak a hittan órán és a templomban kap szerepet, hanem minden területen: a portától a titkárságon és az udvaron át az osztálytermekig és a külső iskolai programokig.

(5) Együttműködés

Az együttműködésre való nyitottság nem csupán szakmai elvárás a nevelési intézmény munkatársával szemben, hanem a krisztuskövető ember számára alapvető etikai norma. A katolikus iskola egyben az Egyház megtapasztalásának helye. *„A nevelői közösség összekapcsoló ereje és értékes emberi kapcsolatokat lehetővé tevő képessége a közösen vallott értékekből és életközösségből fakad, amelynek az az alapja, hogy mindnyájan Krisztushoz tartoznak, és elismerik az evangéliumi értékeket. Az evangéliumi értékeket fogadják el nevelői normaként, ezek az értékek szolgálnak a nevelési törekvések*

mozgatórugójaként, valamint az egész iskolai élet végcéljaként.” (a Katolikus Nevelési Kongregáció 2007-es dokumentuma) Az együttműködési készségben tehát megmutatkozik, hogy valóban a hitünk és tanításunk szerint élünk-e, ezért nagy felelősségük van a munkatársaknak ezen a területen is.

Az együttműködésnek teremtő ereje van, amennyiben a pedagógus tanítványaival, munkatársaival, a szülőkkel képes közös célban megegyezni és szabadságot adni a feladatok megoldására.

Mindennapi munkájában, és a nagyobb szakmai döntések előkészítése során érdemi párbeszédet folytat minden érintett résztvevővel, elősegíti, hogy minden egyes résztvevő tiszteletben tartsa a hierarchiát, és kérdéseivel, problémáival, javaslataival a hivatali utat betartva az ügyben közvetlenül érintett vezetőt, illetve munkatársat keresi meg.

A pedagógus munkája során az iskolavezetéssel, az iskolában dolgozó szaléziakkal, a gyermekekkel, a tanulókkal, a kollégákkal, a szülőkkel, a fenntartóval, a működtetővel, az érdekképviselői és szakmai szervezetekkel egyaránt együttműködik.

Az együttműködő pedagógus

- tudatosan ki tud lépni a hagyományos hatalmi helyzetből, a munkatársait csapattagoknak tekinti, nem tőle független dolgozóknak,
- a másikkal való egyeztetést nem pletykának, felesleges időpocsékolásnak, szükséges rossznak fogja fel, hanem a munkához nélkülözhetetlen tevékenységnek,
- segíti feletteseit, munkatársait azzal, hogy adott esetben a másikkal ellentétes véleményt, javaslatot vagy kritikát is megfogalmaz, de semmiképpen nem informális csatornákon keresztül juttatja el mondanivalóját az érintetteknek,
- kulturáltan, a másik szakmai és emberi méltóságát tiszteletben tartva fogalmazza meg a másikkal szembeni pozitív vagy negatív észrevételeit, ellentétes véleményét, legyen az kolléga, szülő vagy tanítvány,
- valakivel vagy valamivel gondja vagy panasza van, azt mindenekelőtt az érintettel és a lehető legrövidebb időn belül közli,
- kifejezi, ami számára problémás, bántó, megoldhatatlan,
- **ha a körülmények azt indokoltá teszik, képes az önreflexió alapján történő önkorrekcióra,**
- felhívja a figyelmet olyan esetre, amiben ha nincs is közvetlen érintettsége, de valamilyen méltánytalanságot, normaáthágást tapasztal,
- tudatában van annak, hogy teljes keresztény személyiséget csak a család és iskola együttesen képes nevelni,
- alázattal elfogadja, hogy az ember hivatását Istentől kapja, s a keresztény pedagógusnak az a feladata, hogy a rábízott tanítványt ezen az úton kíséresse.

(6) Lojalitás

Az etikus viselkedésnek részét képezi a lojalitás az intézmény és az azt fenntartó szerzetesrend iránt. Ez nem jelent kritikátlan elfogadást, a kiszolgáltatottság minden körülmények közötti vállalását, viszont a fogalomhoz tartozik mindaz, amit a pedagógus szavaival, metakommunikációjával, tetteivel, vagy akár passzivitásával kifejez.

Lojális cselekedetnek minősül, ha a pedagógus:

- betartja a hierarchiát és a hivatali utat, és kérdéseivel, problémáival, javaslataival az ügyben közvetlenül érintett vezetőt, illetve munkatársat keresi meg,
- segíti feletteseit, munkatársait azzal, hogy adott esetben a másikkal ellentétes véleményt, javaslatot vagy kritikát is megfogalmaz, de semmiképpen nem informális csatornákon, üzenve juttatja el mondanivalóját az érintetteknek,

- kulturáltan, a másik szakmai és emberi méltóságát tiszteletben tartva fogalmazza meg a másikkal szembeni pozitív vagy negatív észrevételeit, ellentétes véleményét, legyen az kolléga, szülő vagy tanítvány,
- valakivel vagy valamivel gondja vagy panasza van, azt mindenekelőtt az érintettel és a lehető legrövidebb időn belül közli,
- kifejezi, ami számára problémás, bántó, megoldhatatlan,
- felhívja a figyelmet olyan esetre, amiben ha nincs is közvetlen érintettsége, de valamilyen méltánytalanságot, normaáthágást tapasztal,
- egyforma tisztelettel és alázattal fordul mind a vezetői, mind pedig a beosztottjai, alárendeltjei és a rábízottak felé,
- a legteljesebb mértékben elfogadja a fenntartó szerzetesrend előjárójának és közösségének irányelveit.

Az intézmény munkatársa azzal is kifejezi lojalitását, hogy követi az intézményvezető utasításait vagy kéréseit, vagy az intézmény kommunikációs rendjét, és nem nyilatkozik meg felelőtlenül a kívüllág felé.

(7) Szakmai önreflexió

A pedagógiai tudatosság normájából következik az önreflexiónak, a saját magatartásra való rálátásnak, értelmezésének képessége. Hozzá tartozik ehhez az is, hogy a pedagógus képes figyelembe venni egy-egy oktatási helyzet komplex és sokoldalú etikai vonatkozásait is. Az etikai dimenzió megértésére való törekvés és az e tárgyban szükséges elmélyültebb tudás megszerzése a pedagógus önfejlesztésének alapvető része kell, hogy legyen.

A katolikus intézmény munkatársa az önreflexió alábbi területein különösen gondos önvizsgálat után győződik meg igazáról:

- Döntései harmonizálnak-e a Katolikus Egyház tanításaival és a fenntartó szerzetesrend karizmájával, pedagógiai módszertanával?
- Döntései milyen módon fejezik ki az adott helyzetben a tanulók iránti empátiát?
- Mit tehet annak érdekében, hogy az érintettek tisztelettel és bizalommal viszonyuljak az adott döntéseihez?
- Gesztusai és döntései az adott helyzetben tanúskodnak-e az igazságosság, a szabadság és demokrácia iránti tiszteletről?
- Hogyan ébreszthet bizalmat az érintett személyekben, miközben folyamatosan tanúságot tesz a pártatlanságról, nyitottságról és becsületességről?
- Kollégáival való kapcsolatai mennyiben alapulnak a bizalmon?
- Hogyan fejezheti ki bizalmát és támogatását mások ítélete és döntése iránt?
- Esetleges külső, belső konfliktusai miként befolyásolják kapcsolatát diákjaival, érintett munkatársaival és nevelő, oktató munkájának eredményességét?
- Konfliktusmegoldó stratégiája a problémamegoldást szolgálják-e?
- Szükség esetén mer-e segítséget kérni: tantárgyi, kapcsolati és egyéb nehézségek esetén?

A pedagógus lehetőségei szerint folyamatos önképzéssel gyarapítja, fejleszti a hivatása gyakorlásához szükséges tudását, képességeit, készségeit, attitűdjeit. Mint minden embernek, a pedagógusnak is elidegeníthetetlen joga van olyan közéleti és magánérdekű tevékenységekhez, amelynek során nem pedagógusként jelenik meg a nyilvánosság, a nevelő-oktató munkájával érintett közösség előtt. Ennek során magánérdekű tevékenységét soha nem helyezi a közérdek fölé, közéleti szerepvállalásait időben és térben határozottan elkülöníti nevelő-oktató munkájától, ugyanakkor a pedagógusnak közéleti

szerepvállalásaiban is erősítenie kell pedagógus társai megbecsülését, tiszteletét, a pedagógus pálya, a köznevelési intézmények iránti bizalmat.

A pedagógus személyiségjegyei nem tekinthetők olyan változtathatatlan adottságoknak, amelyekért ne bírna felelősséggel. Kívánatos, hogy önmagát jól ismerje, erőnyeit gyakorolja, személyiségének fejlesztésére, gyengeségeinek meghaladására törekedjen. Ennek érdekében éljen a kínálkozó támogatásokkal, lehetőség szerint vegyen részt szupervíziós foglalkozásokon. Fordítson figyelmet rekreációjára és mentális egészségére, tartózkodjon attól, hogy kizsákmányolja önmagát.

IV. A pedagógus legfontosabb jellemzői

8 §

(1) A pedagógusnak sajátos pozíciójánál fogva rendelkeznie kell az alábbiakkal:

- Szakmailag felkészült
- Tudatos
- Derűs szemléletű
- Hiteles

(2) Szakmailag felkészült

A katolikus nevelési intézmény munkatársa legyen szakmájában kellően felkészült, és lehetőségei szerint folyamatos önképzéssel gyarapítsa, fejlessze a hivatása gyakorlásához szükséges tudását, képességeit. Ismerje a saját adottságait és korlátait, s ha nincs módja azokat meghaladni, akkor alkalmazkodjék azokhoz.

Szakmai elkötelezettsége révén magánérdekű tevékenységét soha ne helyezze a közérdek fölé, közéleti szerepvállalásait időben és térben határozottan különítse el nevelő-oktató munkájától, ugyanakkor esetleges közéleti szerepvállalásaiban személyes példamutatással erősítse a pedagógus pálya, a köznevelési intézmények iránti bizalmat.

Az alkotó pedagógus

- megtartja az egyensúlyt az iskolán kívüli és az iskolai munkája között, ügyel arra, hogy az előbbi ne menjen a másik kárára, sem időben, sem figyelemben,
- a munkahelye által felkínált vagy megadott továbbképzéseken megtanultakat igyekszik az iskolai munkájába is visszaforgatni és érintett kollégáival megosztani,
- nem pusztán ismereteket nyújt, hanem értékeket közvetít, és az értékek felmutatása során az örökkévalókra irányítja figyelmüket,
- kiaknázza a tantárgyak lehetőségeit a keresztény személyiség kibontakoztatása érdekében, elindítja növendékeit a hit elmélyítésének útján, hogy minél inkább alkalmassá váljanak a személyes, odaadó szeretetre Krisztus iránt,
- a szaktudományok feltárásán túl tanítványait a világ komplex megközelítésére neveli,
- korszerű ismereteket tanít, saját szakterületének újításait figyelmekkel kíséri,
- a tudományokat tisztelettel műveli, a kutatásetikai normákat betartja,
- tájékozódása során forráskritikát gyakorol,
- a tudományos állítások forrását az elvárt gyakorlat szerint feltünteti,
- más alkotását vagy kutatási eredményét sajátjaként nem állítja be.

(3) Tudatos

A pedagógus elengedhetetlen személyiségjegye az önreflexióra való készség. Ez segíti abban, hogy kritikus módon vizsgálja a komplex és sokoldalú etikai dimenziókkal rendelkező nevelési-oktatási folyamatokat.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a folyamatos (ön)reflexió segít az emberi kapcsolatok értelmezésében, a személyes közeledés határainak megszabásában és betartásában, az egészséges távolságtartásban és következetességben. Ezzel elkerülhető az a csapdahelyzet, mikor a pedagógus diák iránti érdeklődése olyan mélyre megy, hogy az már sérti a diák magánszféráját, vagy ezzel ellenkezőleg a félreértelmezett túlzó távolságtartás miatt komoly problémák nem kerülnek felszínre, s ezért kezeletlenek maradnak.

A szakmai tudatosság alapja a folyamatos önképzés. A tudatosság követelményéből származik a tervezés elvárása, hogy a tanítási-tanulási folyamat ne a tantárgynak, hanem a csoport vagy az egyes diák szükségleteinek feleljen meg.

A személyes tudatosság előfeltétele az önreflexió: az, hogy a pedagógus tisztában legyen a saját testi-lelki teherbírásával, betegen ne menjen dolgozni, és ne terhelje meg saját problémájával sem tanítványait, sem munkatársait.

A folyamatos önreflexió hozzásegíti, hogy tudatosítsa saját pályáivét, hogy hol tart a szakmában, hová tud még fejlődni, mikor kell radikálisan változtatni, megelőzve a kiégést.

(4) Harmonikus személyiség

A pedagógus elengedhetetlen tulajdonsága, hogy olyan harmonikus személyiség, aki képes az életigenlő világfelfogást hitelesen képviselni.

A pedagógus legyen szuggesztív személyiség, aki nem untatja tanítványait, legyen kreatív, ötletes mind a tanítási módszereiben, mind a személyközi interakciókban.

A pedagógus ezzel az elvárással összhangban legyen megjelenésében és beszédében kulturált, barátságos, türelmes, udvarias, a tanítványai iránt érdeklődő, őket tisztelő; nyitott, az egészséges életmódot, a káros szenvedélyektől való mentességet és önfegyelmet erényként ismeri el.

A pedagógus harmonikus személyiségét jelzi az is, ha segítőkész, gondos és pontos.

A fegyelmi szituációkra nézve a pedagógustól elvárható, hogy

- következetesen járjon el: megismerhető, kiszámítható, világos szabályokat működtet;
- a fegyelmezetlenséget, a rendbontást és a normaszegéseket objektíven, indulatoktól mentesen, ugyanakkor határozottan, gyorsan és súlyuknak megfelelően kezelje, és a Házirend szellemében járjon el;
- a tanulói teljesítményeket tárgyilagosan, igazságosan értékelje szem előtt tartva a tanuló fejlődésének érdekét és az egyéni sajátosságokat;
- az eredményes tanulást elősegítő, nyugodt légkört biztosítson.

(5) Hiteles

A pedagógus minden törekvése kudarcra van ítélve, ha neveltjei ellentmondást tapasztalnak az általa képviselt, átadni kívánt értékek és aközött, amilyenek tetteiben, döntéseiben, magatartásában, és életvitelében mutatkozik. Hitelessége ezért kulcsfontosságú etikai kérdés.

A fentebb említett tudatosság és az önreflexió hozzásegít ahhoz, hogy a pedagógus szavai, tettei akár a tantárgyával kapcsolatban, akár az élet bármely más területén harmóniában legyenek mindazzal, amit tanítványaitól, kollégáitól, környezetétől is elvár.

A szalézi intézmény munkatársai tudatában kell legyenek annak, hogy tanítványaik istenhite, istenképe és egyházhoz tartozásuk jövőben nagy mértékben attól függ, milyen hiteles példaképekkel találkoznak gyermek- és kamaszkorukban.

2. fejezet: Etikai vagy fegyelmi elvárások, kötelezettségek és vétségek

I. A pedagógus alapvető feladatai; megvalósításuk, illetve mulasztásuk értelmezése

10. §

(1) A köznevelési törvény részletesen meghatározza a pedagógus alapvető feladatait. Ezek megtartása nem csupán jogi, hanem etikai értelemben is elvárható a pedagógusok részéről. Az ott megfogalmazott rendelkezések tevőlegese kötelezettségekként és tiltásokként a következőképpen értelmezendők:

a. A pedagógus feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, az előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése – sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

Ennek értelmében elvárható a fegyelmezett, tervszerű, nyomon követhető munkavégzés a fejlesztési céloknak megfelelően az iskola helyi tanterve szerint, valamint az SNI tanulóakra vonatkozó szakértői javaslatok ismerete, s egyéni megsegítésük.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az előírások semmibevétele, kellő ok híján előírt tartalmak mellőzése, a tudás ellenőrzésének elmulasztása, a visszajelzés hanyagolása, továbbá az SNI tanulóra vonatkozó szakértői javaslatok, igazgatói mentesítések és könnyítési engedélyek semmibevétele.

b. A pedagógus feladata, hogy gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét.

Ennek értelmében elvárható a személyiségfejlődés alapos ismerete és az egyéni szükségletekre adaptált oktatás.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő a személyiségfejlődésről való tudás negligálása, életkorhoz nem illő elvárások támasztása, elzárkózás a rugalmas, egyénre szabott oktatástól.

c. A pedagógus feladata, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,

Ennek értelmében elvárható a szakmai javaslatok szerint való egyéni bánásmód, differenciált ismeret- és követelményrendszer, közvetlen segítség, együttműködés szakemberekkel, az igazgatói felmentések tiszteletben tartása.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő egyéni bánásmód megtagadása, elzárkózás az együttműködéstől, kommunikációtól, felmentések semmibevétele.

d. A pedagógus feladata, hogy segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat.

Ennek értelmében elvárható a tehetség felismerése, tehetséges tanulók támogatása, tehetséggondozásban való részvétel.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő tehetségek elnyomása, semmibevétele.

e. A pedagógus feladata, hogy előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartására.

Ennek értelmében elvárható az erkölcsi értékrend közvetítése, közösségi szabályalkotás és a következetes fellépés.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő helytelen pedagógiai eljárások alkalmazása az erkölcsi nevelésben (megszégyenítés, megbélyegzés, kioktatás, bármit megengedő magatartás), megbotránkoztatás, konszenzuális erkölcsi értékek felelőtlen, indokolatlan megkérdőjelezése.

f. A pedagógus feladata, hogy egymás szeretetére és tiszteletére, az emberi élet tiszteletére és a családi élet értékeinek alkotmányban is óvott megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, a

proszociális magatartásra, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre, a határontúli magyar nemzeti közösségek és a nemzeti összetartozás eszméjének tiszteletére neveljen.

Ennek értelmében elvárható a harmonikus, szeretetteljes légkör megteremtése, integráló/inkluzív nevelő munka, kirekesztés elleni fellépés, családi tapasztalatok meghallgatására való nyitottság, az emberi élet védelme a fogantatástól a természetes halálig, a természeti törvényben és az alkotmányban is megfogalmazott család, mint a társadalom alapsejtjének védelme, kooperatív eljárások alkalmazása, ökoszemlélet képviselése, egészség értékének képviselése, példaadás a hazaszeretetre.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő a kirekesztés megtűrése, a megszegyenyítés, közmegegyezés kieszközölése valakivel szemben, a kooperáció negligálása, a tanulók családjára vonatkozó negatív ítéletek hangoztatása, környezet- vagy egészségromboló tevékenység megtűrése, pejoratív kijelentések a hazáról és a hazaszerető emberekről.

g. A pedagógus feladata, hogy a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről.

A tájékoztatás rendszerességét az iskolai alapidokumentumok pontosítják. A pedagógustól elvárható, hogy tájékoztatása legyen érdemi, alapos, felkészült, a tanulóval szembeni titoktartási kötelezettségét illetően felelősen mérlegeljen, a szülővel való kommunikációban az egyenlő rangú, de szakértő pozíciójában tisztelettel kommunikáljon, akkor is, ha maga nem ezt tapasztalja.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő, ha tájékoztatási kötelességének nem vagy nem rendszeresen tesz eleget, tájékoztatása nem érdemi, pontatlan, nem felkészült, a szülővel való kommunikációja fölényes.

h. A pedagógus feladata, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Ennek értelmében elvárható a rábízottak testi-lelki épségének előbbre helyezése más érdekekkel szemben, példaadó magatartás az ésszerű óvatosságra. Elvárható, hogy veszélyhelyzetben az erejéhez és a helyzethez mérve az ésszerűség határáig cselekszik a gyermekek épsége érdekében.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő, ha negligálja a munka- és balesetvédelmi előírásokat, felelőtlenül kockáztatja a rábízottak épségét és egészségét, a veszélyhelyzeteket figyelmen kívül hagyja vagy elhallgatja a felelősök előtt.

i. A pedagógus feladata, hogy a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon.

Ennek értelmében elvárható az emberi méltóság tiszteletét tanúsító magatartás és kommunikáció, a tanulói vagy szülői javaslatok és kérdések érdemi kezelése.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az emberi méltóság megsértése szóban (megbélyegzés, címkézés, gúny, a személyre irányuló kritika vagy ítélezés stb.), az emberi méltóság megsértése tettleg (testi fenyegetés stb.), az emberi méltóság megsértése más módon (pl. megszegyenyítés, előítéletek valló megbízások), a felvetett javaslatok megfontolás nélküli elvetése, javaslatvetési jog megvonása, valós kérdések megválaszolatlanul hagyása.

j. A pedagógus feladata, hogy az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét.

Ennek értelmében elvárható a tárgyilagos, sokoldalú és módszertanilag változatos, tervszerű, a tanulócsoportok szükségleteihez alkalmazott oktató munka, a tanulói tevékenység tervszerű és figyelmes irányítása, tevékenykedtetés.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az elfogult, egyoldalú, más álláspontokat elhallgató ismeretközlés, az oktató munka tervezésének elhanyagolása, ötletszerűség, a tanulói aktivitás indokolatlan korlátozása, passzivitásra kényszerítés, untatás.

k. A pedagógus feladata, hogy a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját.

Ennek értelmében elvárható a rendszeres, alapos, differenciált, sokféle eszközt alkalmazó értékelés, a diagnosztikus, a fejlesztő és a szummatív értékelés világos elkülönítésével, az értékelés indoklására az építő javaslatokra való készség.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő rendszertelen, ritka, szubjektív, benyomásokon alapuló, előítéletes destruktív értékelés, az értékelés indoklásától való elzárkózás.

l. A pedagógus feladata, hogy részt vegyen pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát.

Ennek értelmében elvárható a továbbképzési kötelezettség teljesítésén túl az önképzés, értelmiségi emberhez méltó életmód.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az önfejlesztéstől való elzárkózás, a tiszteletlenség a kulturális javak iránt.

m. A pedagógus feladata, hogy tanítványai pályaeorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa.

Ennek értelmében elvárható a nyitottság a pályaválasztási lehetőségek feltárására, a tanácsadásra való készség, egyéni adottságok ismerete és figyelembevétele.

Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az ezirányú kötelezettség mellőzése, érdektelenség, közömbösség vagy negatív előítélet tanúsítása a tanulók jövőbeni kibontakozása iránt.

n. A pedagógus feladata, hogy megőrizze a hivatali titkot.

p. A pedagógus feladata, hogy a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel. Ennek értelmében elvárható a kollegiális és partneri együttműködés. Mulasztásnak vagy vétségnek tekintendő az együttműködéstől való elzárkózás.

(2)) A törvényben foglalt kötelezések túl a katolikus pedagógus feladata az, hogy a Katolikus Egyház tanítását és értékeit tiszteletben tartva, a jelen etikai kódexben megfogalmazott etikai elvek szerint dolgozzék és éljen.

II. A pedagógus-hivatás méltóságából eredő elvárások

11. §

(1) A pedagógus feladata, hogy hivatásához méltó magatartást tanúsítson. A pedagógus hivatás gyakorlója tiszteletet érdemel a diplomájában elismert szakmai tudása, valamint azért, mert a tudás és az erkölcs átörökítésének és megújításának folyamatában különleges feladatot bízott rá a társadalom.

(2) A pedagógus-hivatáshoz méltatlan magatartást tanúsít, aki a hivatása iránti tisztelettel visszaél különösképpen az alábbiak által:

- Olyan előnyöket vár el, amelyekre egyébként nem jogosult.
- Aránytalanul értékes ajándékot fogad el.
- Tanítványát, annak szülőjét vagy más partnert tekintélyével visszaélve olyan ügy érdekében befolyásol, amely az intézmény nevelési-oktatási céljaival nincsen közvetlen összefüggésben.

(3) A pedagógus a hivatása iránti tiszteletet igyekezzen növelni az alábbiak szerint:

- ízlésesen, igényesen, alkalomnak megfelelően öltözködjön,
- kerülje a kihívó ruházatot
- józan, mértékletes módon igyekezzen élni, tudatmódosult állapotban tilos a munkahelyén megjelennie

(4) A pedagógus-hivatáshoz méltatlan magatartást tanúsít, aki a hivatásával járó tiszteletet önmaga kétségbe vonja különösképpen az alábbiak által:

- Kollégáit vagy intézményét sértő, becsmérő véleménynek ad hangot.
- Kollégája, intézménye vagy a fenntartó szerzetesrendje rossz híret kelti, azok számára ártó véleményeket cáfolatlanul hagy.
- Tanítványának megengedi a túlzott közvetlenséget. A helyes viszonyulásra és beszédmódra való rászoktatás fontos nevelési feladat.
- Eltűri a szidalmazást, az őellene irányuló bármilyen jellegű erőszakot.
- Eltűri a kifigurázást, hacsak nem olyan kivételes alkalommal teszi, amikor ez hagyományosan megengedett.

(5) A pedagógust megilleti a magánélet szabadsága, ugyanakkor tudatában kell lennie annak, hogy példája befolyással van a diákok fejlődésére, valamint az intézmény megítélésére. Ezért erkölcsi értelemben elvárható tőle, hogy az iskolán kívül is tanúsítson példamutató magatartást.

- Tartsa tiszteletben Katolikus Egyház tanításait, magánéletében se folytasson az Egyházat sértő tevékenységet.
- Életállapotát (házas, egyedülálló, szerzetes vagy pap) oly módon élje meg, hogy azzal nem hitelteleníti a keresztény erkölcsi tanítást.
- Ne töltsön fel és ne osszon meg a világhálón olyan tartalmakat, amelyek ellentétesek az Egyház tanításával, vagy esetleg sértik az Egyház tevékenységét.
- Ne töltsön fel és ne osszon meg a világhálón a közízlést sértő, megbotrántoztató anyagokat sem saját magáról, sem környezetéről.
- A Szentírás szellemében törekedjen testi és lelki egészségének megővésére. Ne folytasson a saját maga vagy mások egészségére káros tevékenységet, vagy ha káros szenvedély rabja, ügyeljen arra, hogy ez ne váljék példává mások számára, és törekedjék arra, hogy megszabaduljon tőle.

III. Személyiségi jogok, becsület, jó hírnév védelme

12. §

(1) Az ember méltósága a Katolikus Egyház tanítása szerint abból ered, hogy Isten az embert értelemmel és szabadsággal ruházta föl, Jézus Krisztus által megváltotta, kegyelembe öltöztette és az örök életre hívta. Az emberi méltósághoz fűződő jog tehát minden más emberi vagy állami törvény és szabály fölött áll. Magyarország Alaptörvénye is deklarálja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen. A nevelési-oktatási intézménynek, s benne a pedagógusnak erkölcsi kötelessége, hogy mások emberi méltóságát tisztelje, s megsértése esetén annak védelmében fellépjen.

(2) Az emberi méltóság védelme a pedagógusi tevékenység során kiemelt jelentőséggel bír. A pedagógus tekintetében a sajátos körülménynek tekinthető, hogy a pedagógusra bízott személyek cselekvő- és belátási képessége általában korlátozott, valamint hogy tőle függő, alárendelt viszonyban állnak. Az előírások betartása ezért a pedagógus számára fokozott mértékű felelősséggel jár együtt.

(3) Az élet, a testi épség és az egészség védelméhez való jog a pedagógusi tevékenység során kiemelt jelentőséggel bír. A pedagógus betartani köteles az intézményi óvó-védő rendszabályokat. A pedagógustól elvárható, hogy az egészséges életmódot, a rendszeres testmozgást, mint értéket, a káros szenvedélyektől való mentességet és önfegyelmet erényként ismerje el, ezt hitelesen képviselje, ne mutasson ezzel ellentétes példát.

(4) A pedagógus betartani köteles a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. A tanulószervezés során a differenciálás eszközével kizárólag célhoz kötötten, meghatározott időtartamban élhet, mérlegelve azt is, hogy adott esetben a különválasztással a tanítványának okozott kár ne haladja meg a javára várt előnyöket.

(5) A személyes szabadság és a magánélet védelméhez való jog a pedagógusi tevékenység során kiemelt jelentőséggel bír. Az intézményi munkarend betartása és betartatása nem jelenti a tanuló személyes szabadságának korlátozását. Az attól elrugaszkodott indokolatlan vagy büntető jellegű korlátozás azonban igen.

(6) A személyes adatok védelméhez való jog a pedagógusi tevékenység során kiemelt jelentőséggel bír.

Az adatkezelés eljárási alapelve, hogy annak mindenkor tisztességesnek és jogszerűnek kell lennie. A nevelési-oktatási intézmény a tanulóknak és szülőknek személyes adatait (beleértve az érintettek bármilyen technikával rögzített képmását, illetve hangjuk felvételét) kizárólag meghatározott célból, a feltétlenül szükséges adatok körében és csak a cél szempontjából feltétlenül szükséges ideig gyűjthető, kezelhető és tárolható. Az felvett adatok forrásául szolgáló dokumentumok csak megtekintés és igazolás céljából kérhetők, illetve azok másolatai az adatrögzítést követően megsemmisítendőek. Amennyiben az adatkezelés valamely személy hozzájárulásával történik, akkor biztosítani kell, hogy annak visszavonása miatt az illetőt semmilyen joghátrány ne érje.

Amennyiben a pedagógus a tanuló magántitkainak tudomására jut, úgy ebben a helyzetben a rábízottnak két eltérő érdekét kell figyelembe vennie: a magántitok védelméhez való jogát, valamint azt, hogy a számára testi, lelki, erkölcsi veszélyt jelentő tények annak tudomására jussanak, aki azok elhárítására képes. A pedagógusnak tehát felelősen mérlegelnie kell, hogy kit és hogyan tájékoztat, illetve kivel szemben tartja meg a tudomására jutott titkot.

A pedagógusra bízott gyermek vagy fiatal magántitkának forrása lehet írott vagy elektronikus magánlevele, tőle származó vagy vele kapcsolatos szóbeli közlések, a pedagógus számára akár hivatali minőségében akár magánidejében látott események. A magántitok sajátos információs forrását jelentik az internetes közösségi oldalak vagy más hasonló, a virtuális térben használt kommunikációs eszközök, s ezekre nézve a pedagógussal szembeni elvárások nem térnek el az előbbiektől. Mindezekre igaz az, hogy a pedagógusnak az ily módon való kutakodást kerülnie kell, az akarata ellenére ily módon tudomására jutott információkat mással megosztania tilos. Ugyanakkor, ha a tudomására jutott információ a rábízottnak súlyos veszélyhelyzetére utal, akkor az ő érdekében a titoktartási kötelezettsége megszűntnek tekintendő, ám ebben az esetben is ügyelnie kell a további eljárásának szakszerűségére, tapintatosságára, a közvetlenül nem érintettek titkainak tiszteletben tartására, a rábízott személy érdekeinek elsőbbségére.

A pedagógus a személyes példájával, valamint nevelő munkájával is törekedjen arra, hogy neveltjeiben a magántitok tisztelete evidens normaként rögződjék.

(7) A becsület és a jó hírnév védelméhez való jog a pedagógusi tevékenység során kiemelt jelentőséggel bír.

- Más személy becsületének megsértését jelenti különösen a társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódban indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A jó hírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel. A pedagógus számára ez egyaránt érvényes minden vele kapcsolatba lépő személyre nézve, tehát a rábízott tanítványok, a munkatársak, a szülők és külső partnerek tekintetében egyenlő mértékben.
- A becsület és a jó hír védelme olyan kötelezettség, amely jellegénél fogva nem korlátozódik az intézményben való tartózkodik idejére vagy a pedagógus munkaidejére, mivel e tekintetében a magánéleti és közösségi színterek, platformok elválasztása fogalmilag, technikailag nem lehetséges.
- A becsület és a jó hírnév védelméhez tartozó alapvető elvárás, hogy a pedagógus tartózkodjék a rábízott személy nyilvános minősítéstől, beleértve a nyilvános elmarasztalást, megszegyenítést, de a tanulói teljesítményt relativizáló dicsérettől is.

- Tartózkodják gúny- vagy beceneveken való megszólítástól, s helyette a formális vagy a tanítvány által kért formákat használja.
- Tartózkodják a tanulói bármilyen sajátos tulajdonsága, adottsága, helyzete indokolatlan nyilvános észrevételezésétől.
- A pedagógusok kollegiális kommunikációjában a rájuk bízott személy minősítése ugyancsak szigorúan célhoz kötött történnék.

A fenti normák többségét jogszabályok teszik kötelezővé a pedagógusok számára, azonban etikai vonatkozással is bírnak. Amennyiben ezek megsértése a következményeket tekintve kisebb súlyú, vagy ha egyéb körülmények, illetve a szándékosság hiánya indokolja, akkor fegyelmi vétség helyett etikai kérdésként lehet kezelni őket. Másrészt ha a normasértés konszenzuális erkölcsi értékek felelőtlen, indokolatlan megkérdőjelezésére utal, azaz megbotránkoztatást kelt, akkor a következmény súlyától függetlenül indokolt a cselekmény etikai megvitatása és kezelése.

IV. A bántalmazás és a testi fenytés kérdése

13. §

(1) A köznevelési törvény egyértelműen közli, hogy „A gyermek, a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi és lelki fenytésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak.” A gyermekvédelmi törvény ezzel összhangban közli, hogy „A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenytésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.”

(2) A bántalmazás megvalósulhat fizikailag vagy szóbeli eszközökkel is, illetve sajátos intézkedések alkalmazásával (megszégyenítés, diszkrimináció, kedvezmények megvonása, negligálás). A pedagógus számára tilos a bántalmazás bármely eszközét alkalmazni. A pedagógusnak kötelessége az is, hogy a bárki részéről történő bántalmazással szemben a rábízottak számára védelmet nyújtson. Amennyiben a pedagógus bármilyen bántalmazás jeleit észleli, az intézményi eljárásrend szerint haladéktalanul el kell járnia, adott esetben a megfelelő személy vagy hatóság felé jelzést kell adnia, illetve sürgős esetben akár fizikailag is be kell avatkoznia – ha ezáltal a veszélyhelyzet elhárításának reális esélye van.

(3) A pedagógus lépjen fel az ilyen cselekmények ellen, bárki részéről tapasztalja azokat. Tekintse kötelességének az erőszakmentes légkör megteremtését.

V. A szexuális visszaélés kérdése

14. §

(1) A pedagógus kötelessége, hogy a gyermek és ifjúságvédelem érdekében megfogalmazott szerzetesi fenntartói (illetve adott esetben az egyházmegyei hatósági körben előírt) szabályokat, eljárásrendeket és útmutatásokat betartsa.

(2) A pedagógus tevékenységével közvetett vagy közvetlen módon szolgálja a nevelési intézményben rábízottak védelmét a szexuális visszaélésekkel szemben. Ennek érdekében minden megnyilatkozása legyen összhangban a szexualitással kapcsolatos katolikus tanítással, tanúsítson tiszteletet Isten ajándéka iránt.

(3) A pedagógus kötelessége az, hogy a szexuális visszaélés veszélyére és az azokkal szembeni védekezés, ezen helyzet elhárításának lehetőségére a rábízottat – korának és érettségének megfelelő szinten tájékoztassa.

(4) A pedagógus legyen nyitott a rábízottak panaszainak meghallgatására és a burkolt jelzések felismerésére is. A szexuális visszaélés gyanúja esetén járjon el az intézményi eljárásrend szerint.

Ennek során azonban fordítson különös figyelmet arra, hogy az ártatlanság véelme elvét megtartsa, ne „üljön fel” megalapozatlan híreszteléseknek.

(5) A pedagógus megrágalmazása szexuális visszaéléssel bűncselekmény, amelyre kiemelten vonatkoznak a 12. §-ban a becsület és jó hírnév védelme érdekében előírt kötelezettségek.

(6) A megfelelő barátságos kapcsolat kimutatása az oktatói és nevelői munkának, lelkipásztori tevékenységnek pozitív része. A nevelő legyen tudatában annak, hogy minden fizikai kapcsolatnak - korosztálytól függően - eltérő üzenete lehet. Ennek megállapításához figyelemre van szükség. Alapesetben erkölcsileg nem kifogásolhatók a például a következő gesztusok: háton vagy vállon veregetés; kézfogás; a kéz, váll érintése; a vállak átölelése; kézen fogva sétálni kisgyerekekkel; kisgyerekekhez lehajolni átölelésre; kezek átfogása ima alatt; kézrátétel a kiskorú fejére stb. Mindazonáltal az ilyen fizikai érintések tekintetében is a tanítvány érzékenysége, valamint erkölcsi-szellemi fejlődésének szükséglete kell, hogy mértékadó legyen a pedagógus számára.

(7) A nevelés során pedagógus és neveltje között gyakran mély szellemi és lelki kapcsolat szövődik, amely intenzív érzelmi kötődést is magával hozhat bármely fél részéről. A pedagógusnak tudatában kell lennie a helyzet sajátosságainak, és ügyelnie kell arra, hogy e viszony egyik fél részéről sem válhat szerelmi érzéssé. Amennyiben ennek felébredését észleli, akkor ennek határozottan megálljt kell szabnia, illetve adott esetben a munkahelyi vezetőjének e veszélyessé váló helyzetet tudomására kell hoznia és megszüntetését kell kérnie.

(8) Kiskorúval, vagy olyan nagykorúval, aki függőségi viszonyban áll a pedagógussal, tilos szexuális viszonyba lépni. Figyelni kell arra, hogy a másik akkor is szexuális zaklatásnak érezhet egyes viselkedéseket, amikor azok csak a barátságosság kifejezései. Mindenben a tanítvány érzékenységét, valamint erkölcsi-szellemi fejlődésének szükségletét kell mércének tekinteni.

(9) Annak érdekében, hogy megtartsuk a lehető legbiztonságosabb környezetet a tanítványok, különösen a kiskorúak számára, a pedagógusnak különösképpen el kell kerülnie például az alábbiakat:

- Nem elfogadható viselkedések: szájon csókolás; hosszú és nem megfelelő átölelés; négy éven felüli kiskorú ölbe vétele; a nemi szervek, mell érintése; szerelmi-erotikus érzelmek mutatása; birkózás kiskorúval; bármilyen masszázs vagy csiklandozás kiskorúnak vagy kiskorú által.
- Tilos kiskorúak jelenlétében meztelenül mutatkozni, átöltözni vagy zuhanyozni, illetve mást ilyen helyzetben fényképezni. Ahol nehéz a térbeli elkülönítés, ott a vezetők külön időben fürödjenek.
- Tilos pornográf vagy más szexuális tartalmát tekintve vitatható anyagok felkínálása kiskorúaknak.
- Tilos megengedni vagy biztatni kiskorút arra, hogy részt vegyen bármilyen pornográf jellegű felvételen, vagy ilyet birtokoljon.
- Ügyelni kell arra, hogy a szexuális témát érintő beszélgetés ne váljék alkalmassá szexuális vágyak felkeltésére a pedagógus és/vagy a rábízott személy számára. Ha a pedagógus ezt érzékeli, akkor a beszélgetést abba kell hagynia.
- Tilos szexuális, szerelmi, vagy ahhoz közelítő viszonyba lépni tanítvánnyal. A tiltás vonatkozik az intézményekben „külsőként” megfordulókkal kapcsolatban is.
- Tilos egyéni találkozást szervezni kiskorúval magányos, félreértésre okot adó helyen.
- Tilos kiskorút egyénileg fogadni a nagykorú otthonában, vagy vele egyedül maradni egy szobában éjszakára. Tilos egy ágyban, egy hálószobában vagy kisméretű sátorban feküdni kiskorúval.

- A pedagógusok kerüljék azt, hogy egy fürdőt, wc-t használjanak a gyerekekkel. Kerüljék, hogy ilyen helyzetben hiányos ruházatban mutakoznak előttük. Még táborokban is!

VI. A nevelési- oktatási intézmény további dolgozóira vonatkozó egyedi szabályok

15. §

(1) Az etikai kódex hatálya kiterjed mindazokra, akik bármilyen mértékben részt vesznek az intézmény tanulóinak nevelésében. A katolikus intézményi nevelésben nemcsak a tanár és a szülő, hanem az intézmény minden felnőtt munkatársa részt vesz. Az iskolavezetés és a nevelőtestület tagjai által alkotott munkatársi keresztény közösségben a nem pedagógusi munkakörben alkalmazott dolgozók is társak a közös nevelői és oktatói célok megvalósításában. A katolikus nevelés világméretű látásmódot, átfogó felelősségtudatot kívánó, értéket közvetítő és ápoló, igazságosabb társadalom építését célzó szolgálat.

(2) Az alapvető etikai normák maradandó, általános emberi, erkölcsi értékeken, évezredek hagyományokon alapulnak, nem függhetnek főnöktől, beosztástól, az egyén pillanatnyi érdekeitől. A katolikus intézményben dolgozó nem pedagógus munkatársakra ugyanazok az alapvető normák vonatkoznak, mint pedagógus kollégákra.

(3) Szükséges, hogy a katolikus iskola minden dolgozója munkatársaival együttműködve betartsa azokat az íratlan szabályokat is, amelyek az emberi kapcsolatokban fontosak. A nem pedagógus munkakörben dolgozóknak is kerülniük kell a másokat lekezelő, vagy álságosan alázatos magatartást. Az udvariasság, a kulturált viselkedés, a környezetére előnyösen ható határozott és megnyugtató fellépés, az empátia, a pedagógusokkal, szülőkkel, diákokkal való kapcsolatokban a kollegialitás és munkatársi szolidaritás alapvető követelmény.

(4) Az iskolában dolgozó munkatárs a magánéletében is tartsa be a társadalom törvényeit és a közérkölc szabályait. Alkohol, drog vagy bármilyen más, az egészségi alkalmasságát veszélyeztető befolyásoltság ideje alatt nem végezhet az iskolában tevékenységet.

(5) Kívánatos, hogy egy katolikus intézményben a nem pedagógus munkakörben dolgozók is hitükben elkötelezett, aktív tagjai legyenek egyházunknak. Elvárás, hogy a különböző felekezetű kollégák között kölcsönös megbecsülés legyen, a más vallású, felekezetű, világnézeti munkatársak is tiszteljék, elfogadják és megbecsülik a katolikus egyház tanításait és gyakorlatát.

(6) A katolikus hitet nem gyakorló nem pedagógus munkatárstól is elvárja az iskola, hogy az egyház tanításaira nyitott legyen, az iskola keresztény értékrendjét, szokásait és gyakorlatait magáévá tegye, és azokkal ellentétes nézeteket ne terjesszen, valamint hogy tiszteletbe tartsa az intézmény liturgikus szokásait, hagyományait.

VII. A nem munkaszerződés alapján tevékenységet végzőkre vonatkozó egyedi szabály

A megbízási szerződéssel vagy egyházi szolgálati jogviszonyban dolgozó munkatársak nem munkaszerződés alapján teljesítenek szolgálatot az intézményben, ezért az intézmény vezetője velük szemben nem bír munkáltatói jogosultsággal. Az ilyen munkatársak azonban a nevelőtestület tagjának tekintendők jelen kódex vonatkozásában, és az intézmény szellemiségét és erkölcsiségét képviselni tartoznak. Ezért az intézményi etikai kódex és eljárásrend szabályai rájuk nézve is érvényesek, a fegyelmei eljárás szabályai viszont nem alkalmazhatók.

HARMADIK RÉSZ: ELJÁRÁSRENDEK

Bevezetés

16. §

(2) Az etikai vétség olyan cselekedet vagy magatartás, amely a közösség erkölcsi normáját sérti, és ezért megbotránkozást kelt. Az etikai vétség nem minden esetben jelenti jogszabály megszegését, akár a jog által való szabályozatlansága, akár az elkövető szándékosságának hiánya, akár a cselekedet vagy magatartás káros következményeinek kis mértéke miatt; ugyanakkor az ilyen etikai vétség figyelmen kívül hagyása fegyelmi vétséghez vezethet, vagy az erkölcsi normák mögötti közmegegyezés megrendülésével járhat.

(4) Az evangélium arra tanít minket, hogy mások vétségének felismerése esetén járjunk el türelmesen, a fokozatosság elvét betartva, hogy a vétkes magatartástól való elfordulásra, s a közösség épségének megőrzésére lehetőség legyen. *„Ha testvéred vétkezik ellened, menj, és figyelmeztessd őt négy szemközt! Ha hallgat rád, megnyerted testvéredet. Ha azonban nem hallgat rád, vigyél magaddal egy vagy két társat, hogy kettőnek a tanúbizonysága vagy háromé tanúsítsa a dolgot. Ha rájuk sem hallgat, mondd meg a hívek közösségének!”* (Mt. 18. 15-16.) Bármilyen etikai vétség kivizsgálására, feltárására és megtárgyalására kerül is sor, annak folyamán ügyelni kell arra, hogy az alább felsorolt eljárási alapelvek ne sérüljenek, továbbá hogy a nevelői közösség kölcsönös bizalmon alapuló kollegiális szelleme, a keresztény szeretet közösség meg ne bomoljék, vagy megbomlása esetén helyreállítható legyen. El kell kerülni, hogy teljességgel indokolatlan, gyanúra semmilyen okot nem adó ügyek tárgyalása rontsa meg a nevelői közösség légkörét. Eljárási alapelvek az etikai helyzetkezelésben

17. § [Egyenlő elbánás követelménye]

(1) A pedagógusokat az eljárásban megilleti az, hogy egyenlő módon járjanak el velük szemben, ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni. Az eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás vagy korlátozás, amelynek célja vagy következménye a törvény előtti egyenlő bánásmód megsértése, a pedagógus és az eljárás egyéb résztvevője jogszabályban vagy a jelen Etikai Kódexben biztosított jogának csorbítása.

(2) [Függetlenség követelménye]

Az eljárás során az eljáró szerv részrehajlás nélkül jár el. Ennek során az eljáró szerv mindig a vizsgált cselekedetet vizsgálja, és nem a pedagógus személyiségét.

(3) [Ártatlanság vélelme]

Kerüljük az etikai vétséggel gyanúsított személy megbélyegzését, joga van a korrekt eljáráshoz, az ártatlanság vélelméhez.

(4) [Személyhez fűződő jogok védelmének követelménye]

Az eljáró szerv eljárása során mindvégig az eljárásban érintettek érdekeinek fokozott figyelembevételével jár el, és a személyhez fűződő jogaikat mindenkor tiszteletben tartja.

(5) [Arányosság]

Az eljárás alá vont pedagógus vonatkozásában olyan intézkedés hozható meg, amely az eljárás fentebb deklarált céljával arányos, és annak megvalósulását elősegíti.

(6) [Eljárás körülményeinek kialakítása]

Az eljárások során a kivizsgálás körülményeit és az eljárás menetének feltételeit úgy kell kialakítani, hogy az érintettekben bizalmat és együttműködési készséget keltsen. Ennek keretében javasolt a felesleges, az előbbi célokat hátrányosan érintő formalitás elkerülése.

(7) [Eltérést engedő kiegészítő szabályok alkotásának lehetősége]

A működési körülményeinek függvényében az etikai helyzetkezelés eljárási szabályainak tárgykörében az intézmény – előzetesen meghozott döntése alapján – eltérhet a jelen Rész II – III. Fejezetében foglalt rendelkezésektől.

(8) [Információbiztonság elve, jó hír védelme]

Az eljárás során garantálni kell, hogy sem az abban érintett személyek, sem pedig az intézmény jó híre ne csorbuljon. A kifelé történő kommunikáció kizárólag az intézményvezető jog- és hatásköre.

Az eljárás alá vont személy jogai

[Az eljárás alá vont személy jogai]

18. §

(1) Az eljárás alá vont pedagógus jogai:

Betekinthes az ügyben addig keletkezett iratokba, ha ezáltal másnak személyiségi joga nem sérül.

A megszerzett információk, valamint saját ismereteik alapján véleményt nyilváníthat különösen az eljárás során addig megállapított kötelezettségszegés tartalmával, körülményeivel kapcsolatban.

Bizonyítási indítványt nyújthat be, valamely olyan ténnyel, körülménnyel összefüggésben, mely hatást gyakorol az eljárás tárgyát képező kötelezettségszegés tartalmára.

A fentiekén túlmenően megilleti minden jogosultság, amelyre akár jogszabály akár a jelen szabályzat feljogosítja.

(2) Az etikai helyzetkezelés alá vont pedagógus személyesen jár el az etikai helyzetkezelés során.

1. fejezet Az etikai helyzetkezelés szabályai

I. Az etikai helyzetkezelés célja

19. §

(1) Az etikai helyzetkezelés célja, hogy a pedagógussal együtt az eljárás alá vont cselekmény közös megvizsgálásra kerüljön, és annak vonatkozásában olyan, munkaügyi szankciót nem tartalmazó intézkedést lehessen meghozni, amely a pedagógusok és az intézményi közösség harmonikus működését elősegíti vagy helyreállítja.

(2) Az etikai helyzetkezelés során azon kölcsönös érdeket kell előtérbe helyezni, hogy – amennyiben azt az eset körülményei és a vizsgált cselekmény súlya megengedi – az érintettek kölcsönös együttműködése által, a munkaügyi szankció elkerülhető legyen, és a sérelmes helyzet ilyen módon legyen megoldható.

(3) Az etikai tanácsadó testület eljárása során különös hangsúlyt fektet arra, hogy az eljárás menetének feltételeit úgy alakítja ki, hogy az az érintettekben bizalmat és együttműködési készséget keltsen.

II. Az etikai helyzetkezelés megindítása

20. §

(1) Az etikai helyzetkezelési eljárás indítható hivatalból, bejelentés alapján vagy fegyelmi büntetéssel nem járó fegyelmi eljárást követően.

(2) Az eljárást az intézmény vezetője hivatalból indíthatja meg, amennyiben olyan cselekményről szerez tudomást, amely etikai vétség gyanúját veti fel, s ugyanakkor nem igényel azonnali fegyelmi jellegű beavatkozást.

(3) Az eljárást az intézmény vezetője bejelentés alapján akkor indítja meg, ha a bejelentést az intézmény vezetőjéhez írásban benyújtották, és a bejelentő személye ismert, s ugyanakkor a bejelentett cselekmény nem igényel azonnali fegyelmi jellegű vagy más munkajogi beavatkozást.

(4) Etikai helyzetkezelési eljárást az intézmény vezetője abban az esetben is indíthat, ha fegyelmi eljárás során valamely cselekedet vagy magatartás elkövetőjével szemben fegyelmi büntetés kiszabására nem került sor, azonban a cselekedet vagy magatartás a közösség etikai normáját sérti, s ezért megbotránkozást kelt, illetve ha figyelmen kívül hagyása az etikai szabályok mögötti közmegegyezés leértékelődésével járhat, vagy fegyelmi vétséghez vezethet.

(5) Eljárást az ennek alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított harminc napon belül lehet megindítani, s arról az eljárás alá vont személyt haladéktalanul értesíteni kell.

(6) Az etikai helyzetkezelés megindítása, vagy még le nem zárt mivolta nem akadályozza meg, hogy más, munka- vagy egyéb jogi szankció legyen érvényesíthető a pedagógussal szemben.

III. Az etikai tanácsadó testület

21. §

- (1) Az etikai helyzetkezelést az intézmény etikai tanácsadó testülete végzi.
- (2) Intézményi etikai kódex és eljárásrend hiányban az etikai tanácsadó testületet az alábbi szabályok szerint kell létrehozni:
 - a) Az etikai tanácsadó testület tagjait az alkalmazotti közösség választja meg, saját tagjai közül titkos szavazással legfeljebb 3 éves időtartamra megválasztva.
alternatív megoldási lehetőség: Az etikai tanácsadó testület tagjait az alkalmazotti közösség választja meg, saját tagjai közül titkos szavazással az etikai helyzetkezelés kezdeményezését követően legfeljebb öt munkanapon belül. A testület összetételében törekedni kell arra, hogy tagjai olyanok legyenek, akik mind az etikai kódex elvárásainak, mind pedig az adott esetnek alapos megismerésére felkészültek.
 - b) Az etikai tanácsadó testület tagja nem lehet az intézmény vezetője.
alternatív megoldási lehetőség: Az etikai tanácsadó testület tagja a nevelőtestület bármely tagja lehet. **alternatív megoldási lehetőség:** Az etikai tanácsadó testület tagjaira az intézmény vezetője tesz javaslatot.
 - c) Az etikai tanácsadó testület tagjai maguk közül választják meg az elnököt.
 - d) Az intézmény etikai tanácsadó testület a – az elnökkel együtt – 3 vagy 5 tagot számlálhat.
alternatív megoldási lehetőség: Tíz főnél kisebb létszámú nevelőtestület esetében az etikai helyzetkezelés során nem kell létrehozni etikai tanácsadó testületet, s annak feladat- és hatáskörét a nevelőtestület maga gyakorolja.

IV. Az etikai helyzetkezelés lefolytatása

22. §

- (1) Az etikai helyzetkezelés szakaszai:
 - a tények feltárása,
 - a pedagógus cselekedetének vagy magatartásának erkölcsi megítélése,
 - javaslatétel.
- (2) Az etikai tanácsadó testületnek a tények feltárása során meg kell hallgatni a pedagógust, akivel szemben az eljárást megindították. Ha a meghallgatás során a tények minden kétséget kizáróan tisztázódnak, akkor az etikai tanácsadó testület döntése szerint az etikai tárgyalástól el lehet tekinteni. Ha a meghallgatásra a pedagógus ismételt, szabályszerű értesítés ellenére sem jelent meg, akkor az etikai tárgyalástól eltekinteni nem lehet.
- (3) Ha a meghallgatás révén a tények vagy az érintett pedagógus erkölcsi felelőssége nem tisztázódtak kellőképpen, vagy ha azt az etikai tanácsadó testület bármilyen okból szükségesnek találja, akkor tárgyalást kell tartani. Az etikai tárgyalásra a pedagógust valamint az etikai ügyvel érintett személyeket meg kell hívni. Az etikai tárgyalást akkor is meg lehet tartani, ha a pedagógus ismételt, szabályszerű értesítés ellenére sem jelent meg.
- (4.) Az etikai tárgyalás célja a tények feltárása az ügyben érintett személyek meghallgatásával, esetileg szembesítésével. Az etikai tárgyalás kiegészülhet dokumentumok megtekintésével, helyszínszemplével és bármilyen más a tények megismerését szolgáló eszközzel. Az etikai tanácsadó testületnek a tények feltárása során bizonyítási kötelezettsége nincsen. Az etikai tárgyalás további célja a feltárt tények ismeretében az érintett pedagógus cselekedetének vagy magatartásának erkölcsi megítélése az etikai kódexben foglalt elvárások fényében.
- (5) Az etikai tárgyalást az etikai tanácsadó testület elnöke vezeti. Ennek körében ügyel a szabályzat rendelkezéseinek megtartására, a tárgyalás rendjének megóvására és gondoskodik arról, hogy az eljárásban részt vevő személyek jogait gyakorolhassák.
- (6) Az etikai tárgyalás nem nyilvános. E szabálytól el lehet tekinteni, ha az etikai tanácsadó testület elnöke azt kezdeményezi és ha ahhoz az eljárás alá vont pedagógus – amennyiben több is van az eljárásban, úgy az összes eljárás alá vont pedagógus – valamint a sértett vagy sértettek hozzájárulnak.

Ebben az esetben a tárgyalás a nevelőtestület számára nyilvános. Az etikai tárgyalás megkezdésekor a pedagógust figyelmeztetni kell jogaira, ezt követően ismertetni kell az addig megismert tényállást. A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

(7) Az etikai helyzetkezelést lehetőleg egy tárgyaláson be kell fejezni, és a döntést is meg kell hozni. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy az etikai tanácsadó testület folytatólagos tárgyalást tart.

(8) A tényeknek és az érintett pedagógus felelősségének a meghallgatás vagy tárgyalás során történt tisztázása után az etikai tanácsadó testületnek meg kell állapítania, hogy a pedagógus vétett-e az etikai kódexben megfogalmazott követelmények ellen, s ha igen, akkor milyen mértékben. Az etikai tanácsadó testület a döntését zárt ülésen, többségi szavazással hozza meg. A zárt ülésen csak az etikai tanácsadó testület elnöke és tagjai lehetnek jelen. Az etikai tanácsadó testület akkor határozatképes, amennyiben elnöke és valamennyi tagja jelen van.

(9) Az etikai tanácsadó testületnek a pedagógus cselekedetének vagy magatartásának erkölcsi megítélésével együtt javaslatot kell megfogalmaznia az intézményvezető számára. A javaslat lehet:

- a) Az intézményvezető mondja ki a pedagógus vétlenségét, amennyiben a kivizsgálás alapjául szolgáló cselekmény nem valósít meg etikai vétséget, vagy a pedagógus abban való felelőssége nem állapítható meg
- b) Az intézményvezető nyilvánítsa erkölcsileg helytelennek a pedagógus magatartását, s ezen elmarasztalással együtt lehetőleg fogalmazzon meg számára fejlesztési javaslatot a szakmai és személyiségbeli állapotának javítására
- c) Amennyiben a cselekmény súlya túlmutat az etikai vétségen, az intézményvezető tegye meg a szükséges munkaügyi lépéseket

(10) Az etikai tanácsadó testület a pedagógus cselekedetének vagy magatartásának erkölcsi megítélésével együtt az eljárás alá vont pedagógusnak közvetlenül is ajánlást tehet az adott helyzet kezelésére. Az etikai tanácsadó testület a pedagógus terhére kötelezettséget vagy joghátrányt nem állapíthat meg.

(11) Az etikai vétségek megítélése során nem elegendő azt vizsgálni, hogy az adott cselekedet, magatartás vagy mulasztás objektíve, tehát természeténél fogva valóban vétkes-e. Fel kell tární az eset bekövetkeztének okait és körülményeit is, esetlegesen más előbbre való érdekeket, az adott esemény közvetlen és közvetett hatásait, a cselekedet általános vagy egyedi jellegét, adott esetben az eset súlyát vagy a gyakoriság mértékét, az elkövető sajátos helyzetét, méltányolható indítékait - mindezek eredőjeként az elkövető felelősségének mértékét. Abból tehát, hogy az etikai kódex valamely magatartást etikailag vétkesnek jelöl, nem következik az elkövető elmarasztalásának kötelezettsége az etikai helyzetkezelés következményeként.

V. Az etikai helyzetkezelés során meghozott döntés közlése

23. §

(1) Az eljáró etikai tanácsadó testület elnöke a meghallgatás vagy tárgyalás után (folytatólagos tárgyalás esetén az utolsó tárgyalás után) a zárt ülésen meghozott döntését kihirdeti a pedagógus, valamint a bizottsági tagok jelenlétében. A zárt ülésen jelen lehet az intézmény vezetője.

(2) A kihirdetés során ismertetni kell meghozott javaslatának, valamint az indokolásának lényegét.

(3) Az etikai tanácsadó testület a döntését és javaslatát írásba foglalja.

(4) Az etikai döntést az érintett pedagógus távolléte esetén kézbesítéssel kell közölni. Az etikai döntést a kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át, illetve az átvételt megtagadta.

(5) A döntést az intézet vezetőjének, az eljárás alá vont pedagógusnak akkor is kézbesíteni kell, ha a döntés velük kihirdetés útján már közölték.

(6) Az etikai tanácsadó testület általános jellegű következtéseket vonhat le az adott ügyből, és ha az eljárás eredményeképpen valamilyen szervezési, működési hiányosságra vagy ellentmondásra derült

fény, az érintett pedagógus személyiségi jogát nem sértve javaslatot fogalmazhat meg az intézményi közösség egésze számára a konkrét ügyhöz hasonló etikai kérdést felvető helyzetek jövőbeli kezelésére.

(7) Az érintetteken túlmenő személyekkel a döntés, vagy az ezzel kapcsolatos bármely információ annak alapjául szolgáló ismeret kizárólag a jogszabályi keretek között, az intézmény és az érintett személyek érdekeinek messzemenő figyelembevételével, azt nem sértve közölhető. Ezen tájékoztatás megtételére az intézmény vezetője, illetve – az intézmény vezetőjének előzetes jóváhagyása esetén – az etikai tanácsadó testület elnöke jogosult.

(8) Az etikai tanácsadó testület döntésével szemben az elmarasztalt pedagógus fellebbezéssel nem élhet

VI. Vezetőkre vonatkozó speciális rendelkezések etikai helyzetkezelésben

24. §

(1) Ha az intézményvezetővel szemben etikai vétség gyanúja merül fel, abban az esetben az intézményfenntartó felelős vezető indíthat etikai helyzetkezelési eljárást.

(2) Az eljárásban az intézményfenntartó hoz létre etikai tanácsadó testületet, amely a fent ismertetett rend szerint jár el az intézményi etikai kódex elvárásai alapján.

(3) A vezető magatartásának erkölcsi megítélésébe annak beosztottja nem vonható be.

(4) Amennyiben az etikai tanácsadó testület az intézményvezetőt erkölcsileg vétkesnek és felelősnek ítéli, akkor a munkáltatói jogkört gyakorló számára fogalmazza meg javaslatát.

NEGYEDIK RÉSZ: ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

32. §

(1) Jelen etikai kódex és eljárásrend a MKPK Iskolabizottsága felkérésre a KPSZTI által 1998-ban elkészített *“Etikai Kódex a Magyar Katolikus Egyház közoktatási intézményeiben dolgozó pedagógusok számára”* elnevezésű dokumentum szerzetesi fenntartású intézményekre alkalmazott bővített változatként értelmezendő, a kiindulásként szolgáló dokumentum érvényességének fenntartása mellett.

(2) Jelen etikai kódex és eljárásrend abban az esetben alkalmazható, ha az intézmény alkalmazotti közössége többségi szavazással, valamint a fenntartó elfogadja, hatályba lépteti és helyben szokásos módon kihirdeti.

(3) A (2) bekezdésben foglaltakon túlmenően, a jelen etikai kódex és eljárásrend fegyelmi szabályzatra vonatkozó részei” abban az esetben alkalmazhatóak, amennyiben ezt kollektív szerződés vagy – ha az alkalmazottak nem állnak kollektív szerződés hatálya alatt – munkaszerződés lehetővé teszi.

(4) Jelen etikai kódex és eljárásrendet a Magyar Rendfőnöknők Konferenciája (MRK) és a Férfi Szerzetes Elöljárók Konferenciája (FSZK) megtartott közös tanácskozásán a magyarországi szerzetesrendek által fenntartott köznevelési intézmények számára kiadott keretszabályként elfogadta, s egyszersmind kívánatosnak nyilvánította, hogy az intézmények helyi érvényességű etikai kódexüket és eljárásrendjüket elkészítsék, hogy annak segítségével biztosítsák működésük etikai helyénvalóságát.